Een Vergeten Kristallnacht

Artikel van Vincent De Roeck

De meeste mensen vandaag kunnen zich een beeld vormen van de Jodenvervolgingen onder het nationaalsocialisme in Duitsland of de pogroms in het Rusland van de tsaar. Vele andere antisemitische wandaden zijn echter vergeten, of erger nog, zijn nooit verteld in de geschiedenisles. De Farhud is één van die gebeurtenissen. Zeventig jaar geleden vond deze vergeten Kristallnacht plaats in Bagdad.

In de nacht van 1 op 2 juni 1941 werd de gruwelijkste pogrom in het Midden-Oosten ooit uitgevoerd. Tussen de 150 en de 200 joden lieten die nacht het leven. Zeshonderd anderen volgden hetzelfde lot later die week. Allemaal werden ze afgeslacht door Irakese soldaten en paramilitaire bendes in en rond Bagdad tijdens het wekenfeest Sjavoeot. Honderden meer werden verwond en op de vlucht gejaagd. Verhalen van verminking en verkrachting werden overal opgetekend. Duizend joodse winkels en huizen werden geplunderd, vernield en in brand gestoken. De later teruggevonden massagraven spreken boekdelen en doen zelfs vermoeden dat de uiteindelijke dodentol nog vele malen hoger was.

De joodse gemeenschap van Bagdad was de kanarie in de mijn. Toen zij na deze pogrom in massa uit Bagdad en Irak wegtrok, volgden ook de andere grote joodse gemeenschappen uit de Arabische wereld dat voorbeeld. De meesten trokken - als ware het een moderne Exodus - naar de gebieden die later de staat Israël zouden vormen. Tegen het begin van de jaren ‘50 was er van een joodse aanwezigheid in de Arabische landen al lang geen sprake meer. Meer dan 2600 jaar rijke joodse geschiedenis op het Arabische schiereiland werd door dit soort antisemitisch geweld gewoon uitgewist. Meer dan 120,000 joden moesten tussen 1941 en 1951 noodgedwongen het land Irak alleen al verlaten.

Deze gruweldaden in Irak waren het rechtstreekse gevolg van de vervlechting en kruisbestuiving tussen het Nazisme uit de jaren ’30 en het ontluikende islamnationalisme en fervent antikolonialisme. Het was de Irakese regering die in 1934 opdracht gaf tot de eerste Arabische vertaling van “Mein Kampf” en het was de Mufti van Jeruzalem, Mohammed Amin Al-Husayni, een vriend en bewonderaar van Adolf Hitler, die openlijk de Jodenhaat en de collaboratie met de Nazi’s predikte. Maar weinigen vandaag lijken nog te weten dat tienduizenden Arabieren in de Waffen-SS gediend hebben en dat tientallen Mullahs voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog in de SS-school van Dresden hun opleiding genoten.

Net zoals in de jaren ’30 en ’40 toen het Nazisme als ideologie aan een opmars bezig was in de Arabische wereld, lijken islamnationalisme en rabiate Jodenhaat vandaag opnieuw de kop op te steken in het Midden-Oosten. Niemand lijkt het in te zien, maar de Arabische Lente lijkt alles in zich te hebben om het verleden te doen herleven. In 2006 bleek uit een studie van het Pew Center dat 97% van de Egyptenaren en 98% van de Jordaniërs afkerig stonden tegenover joden. Ook Christenen moeten het verduren. Het incident op het Tagrirplein in Cairo waarbij CBS-journaliste Lara Logan aangerand werd terwijl 300 opgezweepte moslimbroeders “Jood, Jood, Jood!” naar haar scandeerden, blijft op menig netvlies gebrand, net als de betogers met swastika’s en antisemitische leuzen op hun spandoeken, en de voortdurende aanvallen die de Kopten al hebben moeten verduren sinds de val van Hosni Moebarak.

Het relaas van de Farhud van 1941 toont ons wat er kan gebeuren met bedreigde, achteruitgestelde en door de meerderheid gehate geloofsgemeenschappen in de regio eens sterke regimes en rechtsordes in elkaar stuiken. De omstandigheden vandaag zijn natuurlijk niet helemaal dezelfde als 70 jaar geleden. Gelukkig maar. Israël is sterk genoeg om zichzelf te verdedigen en voor de rechten van haar zielsverwanten in de buurlanden op te komen. Iets wat de Verenigde Staten onder Barack Obama of de Europese landen niet meer lijken te durven uit vrees om de moslimgemeenschappen in eigen land te schofferen. Het blijft natuurlijk nog koffiedik kijken hoe de toekomst daar zal evolueren, maar ware het niet voor de aanwezigheid van Israël in het Midden-Oosten, ben ik er rotsvast van overtuigd dat de religieuze minderheden het nog veel harder te verduren zouden krijgen. Zonder Israël zou deze Arabische Lente wel eens echt kunnen escaleren. Een Joodse Winter kan hopelijk vermeden worden.

Vincent De Roeck
Antwerpen, 26 Juni 2011
Bestuurder LIBERA! vzw
Alle Rechten Voorbehouden

Dit artikel verscheen oorspronkelijk in het septembernummer van Joods Actueel.